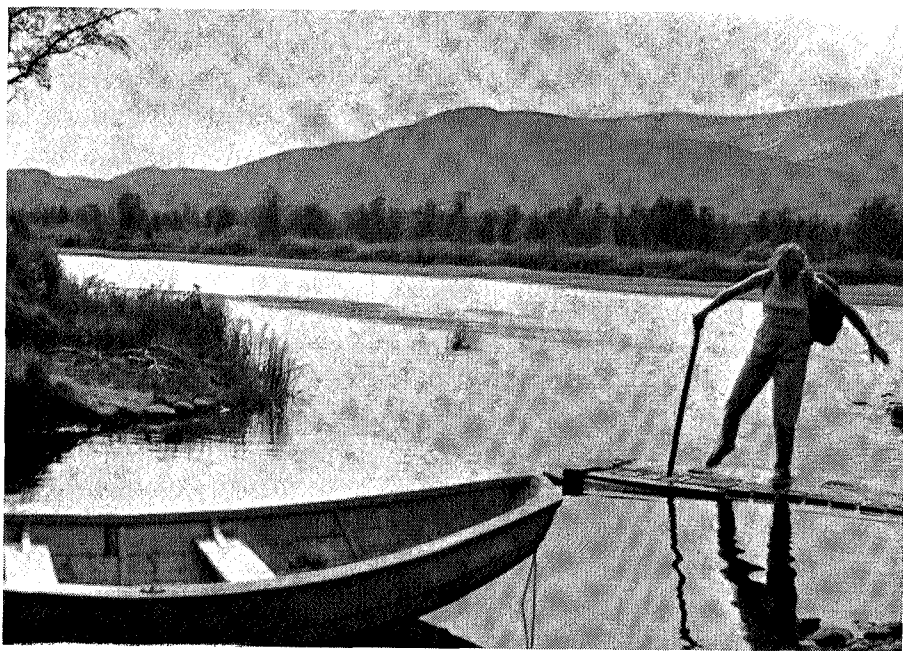

Den rent praktiske betydning av Flatbryggene falt jo til slutt bort her også, men ennå i slutten av 1880-årene kunne man se rekken av dem her. Da Henrik Mathiesen skrev sin banebrytende avhandling «Trondhjems ældre Topografi (offentliggjort i Norsk Historisk Tidsskrift, 1892), omtaler han «de saakaldte fladbrygger, en aaben gang langs med elven som løber over bryggernes tværender i første etage nu, som i bylovens tid (aar 1276) og er en interessant og ærværdig overlevering af gamle dages bygningsskik». På få unntakelser nær er flatbryggene senere bygget om og lagt til plassvolumet i bryggene. De få unntakelsene vi kan se ennå er som nevnt ved Bakke bro og er altså en overlevering av den profane byggeskikk i Trondhjem i senmiddelalderen, sannsynligvis fra ennå eldre tid.

Flytebrygge i Nedalen

Ingebr. Eidem

JOMAR THONSTAD

The White Mountains

Den som er oppvokset i et fjelland og har oppdaget sjarmen ved å ferdes på de nakne tinder, vil søke fjell hvor enn han kommer. Rølvaag beretter om hvordan det endeløse slettelandet i Nord-Amerika virket deprimerende på de første nordmenn som kom hit. Våre dagens amerikafarere er bedre stilt — nå er det bare å ta highway-en fatt på jakt etter andre landskapsformer.

Østpå finner man fjellkjeden Appalasje, som noen steder strekker seg over skoggrensen. Et slikt område er The White Mountains i staten New Hampshire i det nord-østlige hjørne av USA. Disse fjellene, som i klart vær skal være synlige fra Atlanterhavet, ca. 120 km unna, har antakelig fått navnet De hvite fjell fordi toppene er snødekte en stor del av året. For fjellvandrere byr de på en attraksjon som er enestående i Nord-Amerika, her finnes nemlig turisthytter slik som vi kjenner dem fra skandinaviske fjellstrøk. Hyttene, i alt syv i tallet, hvorav tre ligger på snaufjellet, eies og drives av The Appalachian Mountain Club (i det etterfølgende benevnt AMC). Hyttene er forbundet med et utstrakt nett av vardede stier. Disse finnes angitt på et oversiktskart som AMC tilbyr sine gjester.

Med denne forhåndsinformasjon om The White Mountains dro vi til fjells i slutten av juni, like etter at hyttene var åpnet for sommersesongen. Den første hilsen fra AMC var et stort skilt som innprentet nødvendigheten av å være i god fysisk form og medbringe rikelig med klær på fjellturen. På den bratte stien, omgitt av tett

«Lakes of the Clouds»-hytta

J. Thonstad

urskog, ble formen fort satt på prøve, mens behovet for klær var mindre åpenbart i den trykkende heten. Myriader av insekter bidro til å jage opp tempoet for å nå åpent lende, men vi fikk erfare at skoggrensen går høyt på disse breddegrader.

Ved omlag 1050 m o. h. måtte skogen endelig gi tapt, idet stien førte ut på en stor snøbre. På denne breen var skisesongen slutt bare noen dager tidligere. Breen førte opp mot selve fjellplatået, hvorfra vi fikk utsikt over en kjede av et snaufjell kalt The Presidential Range. Toppene har navn etter amerikanske presidenter og statsmenn: Washington, Jefferson, Madison, Jackson, Franklin med flere.

Den høyeste og mest imponerende er Mount Washington, 1917 m o. h. Den ble første gang besteget i 1642 av en herre ved navn Darby Field, som nok hadde en hard tørn med å bene seg vei opp gjennom urskogen. Nåtidens amerikaner kan velge mere bekvemme atkomstmåter. Fra nordsiden fører en bilvei opp og fra sydsiden verdens eldste tannhjulsbane, bygd 1869.

En foturist føler seg rimeligvis ikke helt vel til rette når han

Over en farlig snøbre

J. Thonstad

omsider når toppen og der finner stilettskodde damer, restaurant, TV-anlegg og de uunngåelige militære anlegg. På den meteorologiske stasjonen var det imidlertid mye interessant informasjon å få. The White Mountains har Amerikas verste værlag, fjellene er kjent for brå væromslag og enorme vindstyrker. Den høyeste vindstyrke som er målt her, er 107 m/sek., hvilket skal være «verdensrekord». Selv om sommeren kan vinden ofte komme opp i 41 m/sek., og med vinden følger ofte drastiske temperaturfall.

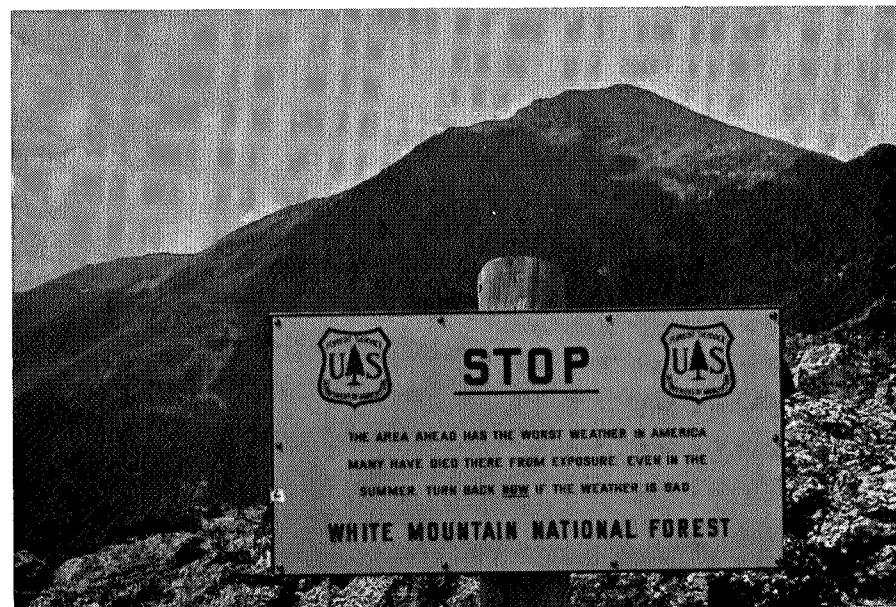
I årenes løp har dette blitt mange fjellvandreres bane, til tross for at alle som drar til fjells blir behørig advart om farene. En fjellfører viste oss hvor han for to år siden hadde funnet et ungt par som var frosset ihjel bare noen hundre meter fra toppen.

Toppene er dekket med tåke 300 dager i året, så vi var heldige som fikk oppleve den i sol, selv om dis begrenset en ellers flott utsikt over fjell og skog og daler og sletteland. For et bymenneske som er vant til å leve i en giftig atmosfære av røyk og gass, er få ting så herlig som å innånde den friske fjellluft. Men akk, analyser

Alle stier har navn

J. Thonstad

Advarsel

J. Thonstad

av rim på Mount Washington har vist at selv her oppe er luften forurenset med støv fra de store industrisentra, i sannhet triste greier.

Vel nede fra toppen, fulgte vi stien som ledet til den første AMC-hytta på vår vandring, Lakes of the Clouds Hut. Stedet gjorde skam på navnet i den fine sommerkvelden, der hytta lå på kanten ut mot et stup i absolutt treløse omgivelser. Utvendig minte hytta nokså mye om en norsk turisthytte, den var opprinnelig bygget i naturstein, var senere blitt utvidet og tekket med spon.

Innredningen, som stort sett var lik på alle AMC-hyttene som vi besøkte, var meget enkel. Spisesalen med langbord og benker, var også hyttas eneste oppholdsrom, så man savnet den norske peisestua. Atmosfæren på de to tettpakkede sovesalene, en for hvert kjønn, dokumenterte tydelig mangelen på en annen norsk velsignelse, nemlig tørkerommet. Ellers inneholdt hytta kjøkken, lager, rom for vertskapet etc. Som den største av AMC's hytter, var kapasiteten 90 gjester.

Vertskapet besto utelukkende av skolegutter og studenter. De

hadde utvilsomt en herlig sommer her oppe, selv om de sannelig fikk slite for føden (og lønna, 16—50 dollar pr. uke). Den hardeste del av jobben var å bære fram mat og brennstoff. På de fleste hyttene ble det båret på ryggen opp fra bygda i 50 kilos pakninger. Maten som de serverte, var overraskende rikholdig og meget vel-smakende. En titt ut på kjøkkenet avslørte imidlertid at tilberedelses-metodene til dels var litt uortodokse og nok kunne ha fått en norsk hyttehusmor til å steile. For alt dette betalte vi 56 kroner pr. døgn og fikk da med nistepakke på turen.

Publikum på hyttene var interessante mennesker, nokså ulike den late gjennomsnittsamertikaner, for hvem det å gå en fottur er noe aldeles uhørt. Nei, her var det friske og spreke folk av begge kjønn og i alle aldre. Prisen går kanskje til en herre i 70-årene, som første gang var på Lakes of the Clouds Hut i 1917, det første året hytta var åpen for publikum. En annen vandrør hadde gått seg glad i fjellet i Jotunheimen under et Bergens-opphold før krigen.

Oppløftende var det å se at så mange grupper med tenåringer,

Mot Mount Washington

J. Thonstad

speidere o. l., hadde funnet veien til fjells, selv om man nok kunne ønske dem dit pepperen gror når de bråket som verst i sovesalen etter «rosignal» kl. 10.00 om kvelden. En morgen gikk harmen ut over medlemmer av en okkult sekt som hadde morgenbønn på programmet kl. 5.00. Fra sin store lærer Aetherius, som lever på planeten Venus, var de blitt bibrakt stor tro på de kosmiske strålers livgivende kraft. Derfor dro de på fjelltur av og til for å få ekstra store stråledoser. Intet så galt at det ikke er godt for noe.

Avstandene mellom hyttene var moderate, og på turen langs The Presidential Range var det god tid til å følge de alternative ruter som ledet over de forskjellige president-toppene. Gad vite om noen av de herrer presidenter noensinne har vært her oppe? The White Mountains er på mange måter lik norske fjell. Istidens isbreer har skurt og slipt på granitten og skapt dype kløfter og gryter og steinurer. Vegetasjonen er forskjellig og kanskje også rikere enn i Norge. The White Mountains er kjent for sin flora, mange subarktiske planter har sin sydlige vekstgrense her på den 44. breddegrad.

Når man går og rusler i snaufjellet, den ene godværsdag etter den andre, begynner man til slutt å tvile på alle advarsler om plutselige og uhyggelige uvær. Men som om værgudene hadde forstått våre formastelige tanker, begynte med ett noen mørke skyer å danne seg. Etter utrolig kort tid hamret regndråper av virkelig amerikansk størrelse mot nakne kropp. Bare solid regntøy og friskt mot kunne berge oss gjennom det inferno som nå oppsto med lyn og torden, haglskurer og tett tåke. Heldigvis var dette bare et forbigående uvær, men det ga varsel om uhyggelige og uberegnelige krefter.

Eter dette var det lett å forstå årsaken til den grundige varding og merkingen som AMC har foretatt. I prinsippet var det gjort likedan som i norske fjell, men varding var tettere enn hva vi er vant til. Det var brukt gul maling i form av runde klatter, og iallfall i snaufjellet er gult kanskje noe bedre synlig enn den norske rødfargen. Der hvor stien gikk gjennom ur var underlaget ofte jevnet ut for å være behageligere å gå på. AMC's spesielle «trail crew» sparte tydeligvis ikke på arbeidsinnsatsen.

Idet vi forlot den siste hytta og dro ned til bygds igjen, gikk mange vennlige tanker til AMC og deres koselige hytter. Som enhver fjellelsker ville tenke, håpet vi at dette hyttevesenet ville spre seg også til andre fjellstrøk på dette kontinentet. Et bedre botemiddel mot den fysiske degenerering og det psykiske presse som det moderne menneske er offer for, kan vel vanskelig tenkes.

Fra en norsk ingeniør, herr Jomar Thonstad, i Toronto, Canada, fikk vi sendt denne artikkelen, som gir interessante opplysninger om fjellvandring også i USA. For dem som har interesse av å høre mere om vandring i The White Mountains, viser vi til National Geographic's augustnummer 1961.